ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ДДМА

_____ В.Д. Ковальов

«_____» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

для вступу на навчання за ступенем магістра на базі диплому бакалавра, спеціаліста та магістра

Спеціальність **D4 Публічне управління та адміністрування**

Освітньо-професійна програма **Державна служба**

Голова фахової атестаційної комісії

_____ Є.В. Мироненко

Краматорськ Тернопіль, 2025

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма вступних випробувань за спеціальністю D4 «Публічне управління та адміністрування» ОП «Державна служба» включає питання з розділів «Правознавство», «Макроекономіка», «Основи менеджменту» та «Політологія».

1.Мета фахового вступного випробування.

Мета фахового вступного випробування – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на освітньому ступені/рівні бакалавра/ спеціаліста (магістра), з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору абітурієнтів на навчання за освітнім ступенем магістра спеціальності «Публічне управління та адміністрування» в межах ліцензованого обсягу спеціальності.

2. Форма фахового вступного випробування.

Випробування проходить у письмовій формі: абітурієнти дають письмову відповідь на питання екзаменаційного білету. Тривалість написання роботи – 60 хвилин.

3. Білети: структура білету.

Екзаменаційний білет складається с з двох частин:

- перша частина в вигляді тестів (10 тестів по 10 балів кожний (сума 100 балів) з трьома варіантами відповідей, відповідь правильна лише одна),
- друга частина в вигляді тестів або задач (5 тестів по 20 балів кожний (сума 100 балів) з трьома варіантами відповідей, відповідь правильна лише одна).

2. Вимоги до відповіді вступника.

Вступник повинен виявити: вміння аналізувати державно-правову систему та економічні процеси, пояснювати природу, функції та механізми державно-правових, економічних явищ, розкривати їх сутність та значення для розвитку суспільства, класифікувати ці явища за різними критеріями, проводити порівняльний аналіз, давати визначення цим явищам та пояснювати їх сутність і зміст, демонструвати обізнаність із тенденціями і проблемами розвитку сучасних економіко-правових знань.

ІІ. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка знань вступника проводиться за 200-бальною шкалою. Вступник склав фахове випробування за умов набору 100 балів та більше за свою відповідь у тестовій формі.

ІІІ. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

1. Економічна теорія: предмет, методи.

Зародження економіко-теоретичних знань. Основні етапи розвитку економічної теорії. Сучасні економічні теорії. Розвиток економічної думки в Україні. Предмет економічної теорії. Продуктивні сили. Чинники виробництва. Виробничі (економічні) відносини. Суб'єкти економічних відносин. Спосіб виробництва та суспільно-економічна формація. Позитивна і нормативна економіка. Методи економічної теорії. Метод наукової абстракції. Єдність історичного і логічного. Статистичний аналіз. Експеримент. Економічна категорія. Економічні закони. Пізнання і використання економічних законів. Критерії істинності теоретико-економічних знань. Формування економічної політики. Економічна теорія як основа економічної політики. Суб'єкти формування економічної політики в

перехідний період. Основні напрями, пріоритети, методи, інструменти економічної політики. Економічна політика в умовах радикальної економічної реформи. Економічна політика і динаміка соціальних сил. Економічна реформа та інституція влади. Соціальна стабільність.

2. Потреби, ресурси, виробничі можливості.

Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Економічний закон зростання потреб. Формування потреб. Економічні інтереси, їх сутність та суб'єкти. Взаємозв'язок інтересів та потреб. Єдність та протиріччя інтересів економічних суб'єктів та шляхи їх розв'язання. Технологічні можливості суспільства. Економічні ресурси та їх види. Обмеженість (рідкість) економічних ресурсів. Суперечність між суспільними потребами і економічними ресурсами суспільства. Вибір альтернатив ефектного використання обмежених ресурсів та виробничих можливостей.

3. Сутність, структура і типи економічних систем.

Зміст економічної системи. Суспільне виробництво як основа економічної системи. Продуктивні сили суспільства. Суспільний поділ праці як чинник розвитку продуктивних сил. Спеціалізація й кооперування виробництва. Система виробничих (економічних) відносин. Суб'єкти економічних відносин. Організаційно-економічні та соціально-економічні відносини. Власність в економічній системі. Поняття власності. Економічний зміст і право власності. Типи (види) власності. Сучасні тенденції розвитку власності. Типи економічних систем. До-сучасні економічні системи. Командно-адміністративна система. Ринкова система. Змішані (поліформічні) системи. Перехідні економічні системи.

4. Форми організації суспільного виробництва.

Форми економічних зв'язків і виробництва. Натуральне виробництво. Товарне виробництво. Загальні основи й суперечності товарного

виробництва. Товар і його властивості. Форми вартості. Теорії, що визначають вартість товару: теорія трудової вартості, граничної корисності, попиту та пропозиції. Закон вартості. Становлення та еволюція грошових відносин. Функції грошей. Види грошей: товарні, символічні (паперові), кредитні. Кількісне визначення грошової маси, необхідної для обслуговування товарного обміну.

5. Ринок і його інфраструктура.

Виникнення ринкової організації суспільного виробництва. Сутність ринку й об'єктивні умови його функціонування. Функції ринку. Структура ринку. Критерії розмежування ринку. Види ринків. Конкуренція та її роль у функціонуванні ринкової економіки. Конкуренція продавців. Конкуренція покупців. Типи конкуренції. Досконала та недосконала конкуренція. Нецінова конкуренція. Принцип «невидимої руки». Суперечності ринкової економіки. Монополія як антипод конкуренції. Захист конкуренції від монополії. Антимонопольне законодавство.

6. Підприємництво та підприємство.

Підприємницька діяльність. Поняття підприємницької діяльності та її функції. Принципи підприємництва. Умови підприємництва. Чинники підприємницької діяльності. Особливості підприємництва в Україні. Організаційно-правові форми підприємництва в ринковій економіці. Одноосібне володіння. Партнерство або товариство. Корпорація. Становлення організаційно-правових форм підприємства в Україні. Підприємство та його види. Суть та ознаки підприємства. Види підприємств залежно від власності, розміру та сфер функціонування. Капітал як матеріальна основа підприємницької діяльності. Основний та оборотний капітал, його структура. Капітал сфери обігу. Фізичне та моральне зношування основного капіталу. Амортизація. Державне регулювання норми амортизації. Сучасна НТР і моральне зношення основного капіталу. Чинники

прискорення обороту капіталу в умовах сучасної НТР. Економічна ефективність.

7. Держава в ринковій економіці.

Необхідність та сутність державного регулювання ринкової економіки. Ринкові невдачі. Критерії державного регулювання ринкової економіки. Економічні функції держави: забезпечення ефективності та справедливості, сприяння макроекономічному зростанню й стабільності. Кейнсіанський і монетарний підходи до економічної ролі держави. Методи державного впливу на ринкову економіку. Адміністративні методи регулювання. Економічні методи регулювання. Соціальний захист населення. Необхідність і сутність соціального захисту населення в умовах ринкової економіки. Система державного захисту споживача. Стабілізаційна політика держави: кейнсіанський і монетаристський підходи.

8. Суспільний продукт. Основні макроекономічні показники.

Національна економіка як продукт історичного розвитку, об'єктивні основи її формування та розвитку. НТР і структурні зрушення в економіці. Суспільний продукт. Натурально-речовий склад суспільного продукту. Проблема «повторного рахунку». Додана вартість. Валовий внутрішній продукт, його складові та різні способи обчислення. Розрахунок ВВП по витратах. Розрахунок ВВП по доходах. Номінальний і реальний ВВП. Система національних рахунків. Роль макроекономічних показників.

9. Фінансова система.

Сутність фінансів та їх роль у ринковій економіці. Державний бюджет. Бюджетна система. Доходи державного бюджету. Видатки державного бюджету. Бюджетний дефіцит. Державний борг. Податкова система і податкова політика держави. Сутність податків. Елементи податкової системи. Види податків. Принципи оподаткування. Дискреційна та

недискреційна податкова політика. Формування податкової системи в Україні.

10. Закономірності розвитку світового господарства.

Поняття світового господарства та етапи його розвитку. Багатогранність, суперечності та взаємозалежність сучасного світу. Міжнародний поділ праці, його принципи й форми. Міжнародна спеціалізація та кооперація виробництва. Особливості міжнародного поділу праці в сучасних умовах. Інтернаціоналізація господарського життя. Інтеграційні процеси на сучасному етапі розвитку світу. Міжнародна торгівля та утворення світових ринків товарів. Структура міжнародної торгівлі. Особливості міжнародної торгівлі на сучасному етапі. Нееквівалентний обмін. «Невидимий експорт». Види міжнародної торгової політики. Вільна торгівля. Протекціонізм. Міжнародний рух капіталів. Причини вивозу капіталу. Форми вивозу капіталу. Утворення міжнародного ринку капіталів. Особливості вивозу капіталу на нинішньому етапі розвитку світового господарства. Наслідки вивозу капіталу. Міжнародна міграція робочої сили. Сутність і причини міжнародної міграції робочої сили. Основні напрями міграції робочої сили. Утворення міжнародного ринку робочої сили. Вплив міграції робочої сили на країни, що ввозять і вивозять робочу силу. Міжнародні кредитні відносини. Види кредитів та порядок їх надання. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк. Міжнародний валютний фонд. Глобалізація, її сутність та види. Історичні коріння глобалізації: інтернаціоналізація як стимул економічного прогресу. Глобалізація та соціально-економічні зміни. Глобалізація й проблеми міжнародної економічної безпеки. Глобалізація та її вплив на соціально-економічні процеси в Україні. Протиріччя між Україною та промислово розвиненими країнами світу. Тенденції інтеграції економіки України в світову економіку.

11. Поняття та сутність права.

Поняття права та його ознаки. Основні теорії виникнення права. Соціальні та правові норми. Характерні ознаки права. Сутність та соціальне призначення права. Функції права:їхпоняття та загальна характеристика. Принципи права:їхпоняття тавиди. Закон,економіка, політика та право: питання їх співвідношення та взаємодії.

12. Джерела (форми) права.

Поняття та види джерел (форм) права. Співвідношення форми та джерела права. Правовий звичай як джерело права. Правовий прецедент як джерело права: його поняття та ознаки. Нормативно-правовий договір: його поняття та ознаки. Нормативно-правовий акт як джерело права: його поняття, ознаки та види. Відмінність нормативно-правового акту від інших актів (документів) правового характеру. Закон як вид нормативно-правового акту: його поняття, ознаки та види. Підзаконні нормативно-правові акти: їх поняття, види. Правова доктрина: її поняття та особливості. Релігійно-правовий текст: його поняття, ознаки та особливості.

13. Норма права.

Поняття та ознаки норм права. Співвідношення норми права з нормами моралі, корпоративними, релігійними, політичними нормами. Критерії класифікації та види норм права. Структура норми права: гіпотеза, диспозиція, санкція. Способи (прийоми) викладення елементів норм права в приписах статей нормативно-правових актів.

14. Система права та система законодавства.

Система права: її поняття, ознаки та структурні елементи. Публічне й приватне право. Загальна характеристика галузей та інститутів права. Система законодавства: її поняття, ознаки та структура. Співвідношення системи права й системи законодавства. Співвідношення норм міжнародного й національного права.

15. Юридична відповідальність. Законність та правопорядок.

Юридична відповідальність: її поняття та ознаки. Принципи юридичної відповідальності. Мета та функції юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності. Правопорушення: його поняття, ознаки та види. Юридичний склад правопорушення. Законність: її поняття, ознаки та структура. Зміст законності. Принципи та гарантії законності. Поняття, ознаки та функції правопорядку. Принципи та структура правопорядку. Право, законність, правопорядок: питання їх співвідношення та взаємодії.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Економічна теорія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Швець І. Ю. – Сімф. :ДІАЙПІ, 2013. – 618 с.
2. Економічна теорія : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. М. Стрішенець, В. І. Ліщук, Л. В. Єлісєєва ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – 236 с.
3. Економічнатеорія: політичнаекономія. Підручник / За ред. С.І. Юрія. – К.:Кондор, 2009. – 604 с.
4. Курс экономической теории / Под ред. М.Н. Чепурина, Е.А. Киселева. – Киров:Аса, 2011. – 624 с.
5. Лагутін В.Д. Політичнаекономія: Опорний конспект лекцій / В.Д. Лагутін, В.М. Попов, Н.В. Попова. – К.: КНТЕУ, 2011. – 140 с.
6. Мостенська Т.Л. Менеджмент: Підручник / Т.Л. Мостенська, В.О. Новак, М.Г. Луцький, О.В. Ільєнко. – К.: Кондор, 2012. – 758 с.
7. Мошек Г.Є. Основи менеджменту: Опорний конспект лекцій / Г.Є. Мошек, В.С. Ціпуринда. – К.: КНТЕУ, 2011. – 117 с.

8. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / Т.Н. Климко, В.П. Несторенко, Л.О. Каніщенко та ін. – К.: Вища школа, 2010. – 608 с.

9. Осовська Г.В. Менеджмент організацій: Підручник / Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – К.: Кондор, 2009. – 680 с.

10. Семененко В.М. Економічна теорія. Політекономія. Навч. посібник. – К.: ЦУЛ,2010. – 360 с.

11. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / [Зайчук О. В. та ін. ; відп. ред.Зайчук О. В.]. – Київ : Юрінком Інтер, 2006. – 685 с.

12. Задорожня Г. В. Конституційно-правовий статус глави держави в Україні та зарубіжних країнах: порівняльний аналіз : монографія / Г. В. Задорожня. – К. : Алерта,2016. – 552 с.

13. Іванов В.М. Історія держави і права України : підручник / В. М. Іванов. – К. : КУП НАНУ, 2013. – 892 с.

14. Конституція України [Електронний ресурс] : [прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.] // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу :http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр

15. Лок Дж. Два трактати про врядування / Джон Лок ; [пер. з англ. О. Терех, Р. Димерець]. – К. :Основи, 2001. – 265 с.

16. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник / О. Ф. Скакун. – Вид. 4-те, допов. і перероб. – Київ :Правоваєдність : Алерта, 2014. – 524 с.

17. Сичова Н.В. Менеджмент: Опорний конспект лекцій / Н.В. Сичова, О.І. Бєлова, Ю.В. Гайдай, Н.В. Ракша. – К.: КНТЕУ, 2011. – 91 с.

18. Шморгун Л.Г. Менеджмент організацій: Навч. посібник / Л.Г. Шморгун. – К.:Знання, 2010. – 452 с.

19. Основи держави і права України: підручник / В. Л. Ортинський, В. К. Грищук,М. А. Мацько та ін. – К. : Знання, 2008. – 583 с.

Додаткова:

1. Аллан Т. Р. С. Конституційна справедливість. Ліберальна теорія верховенства права / Т. Р. С. Аллан. – К. :Києво-Могилян. акад., 2008. – 385 с.

2. Віхров О. П. Теорія держави і права: курс лекцій : навч. посіб. / Віхров О. П.,Віхрова І. О. ; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Чернігів : Десна Поліграф,2015. – 303 с.

3. Воловик В. І. Політична філософія : навч. посібник для ВНЗ / В. І. Воловик ; ДВНЗ«ЗНУ» М-ва освіти і науки, молоді та спорту України. – Запоріжжя :Просвіта, 2012. – 182 с.

4. Качур В. О. Теорія держави і права : навч. посіб. / В. О. Качур ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористуванняУкраїни. – Київ : КОМПРИНТ, 2014. – 327 с.

5. Ющик О. І. Конституційні основи розвитку законодавства України : навч. посіб. / О. І. Ющик, Ю. Л. Бошицький, В. І. Риндюк ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Київ. ун-т права. – Київ :Юридична думка, 2015. – 155 с.

6. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. Б. Жданенко та ін. ; за ред.О. Г. Данильяна. – Харків : Право, 2016. – 488 с.

7. Бутченко Т. І. Соціально-політичне проектування: проблема взаємозв’язку суспільнихпотреб і державних інтересів : монографія / Т. І. Бутченко. – Запоріжжя : КСК-Альянс,2011. – 280 с.

8. Краснокутський О.В. Взаємозв’язок політичної та правової свідомості: проблемаформування ідеології державотворення : монографія / О. В. Краснокутський ; Державний вищий навчальний заклад «Запорізький національний університет»Міністерства освіти і науки України. – Запоріжжя : КСК-Альянс, 2014. – 428 с.

9. Основи економічної науки: навч. посібник / Н.П. Мацелюх та ін.. – К.: Центр учб. літ., 2015. – 324 с.

10. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / [кол. авт.]. – Вид. 2-ге, допрац. і доп. – К. : Вид-во КНЕУ, 2005. – 440 с.

V.ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ:

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор ДДМА
_____В.Д.Ковальов
«_____»_____2025 р.

Ступінь **Магістр**

Спеціальність **D4 Публічне управління та адміністрування**

Освітньо-професійна програма **Державна служба**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ№ 1

І ЧАСТИНА

1. Національна економіка є багаторівневою системою і включає такі ієрархічні рівні взаємовідносин:
   а) міждержавний;
   б) регіональний;
   в) все відповіді вірні.
2. Розрізняють види структур національної економіки:
   а) відтворювальна;
   б) зовнішньоекономічна;
   в) все відповіді вірні.
3. Глобальний індекс конкурентоспроможності складається з:
   а) державні установи;
   б) ринок товарів;
   в) все відповіді вірні.
4. Індекс економічної свободи розраховують на основі даних про:
   а) витрати уряду;

б) монетарну політику;
в) все відповіді вірні.

5. До внутрішніх загроз економічної безпеки належать:
а) істотне скорочення внутрішнього валового продукту;
б) реформованість економічної структури;
в) дефіцит ресурсів та соціальні обмеження структурної перебудови.

6. Складовими економічної безпеки України є безпека:
а) макроекономічна;
б) інституційна;
в) все відповіді вірні.

7 Загальними рисами економіки трансформаційного періоду є:
а) високий рівень заощаджень та нагромадження основного капіталу;
б) наявність активного інноваційного компонента розвитку;
в) відсутність механізму саморегуляції економіки.

8 Чинники, які детермінують схильність економіки до структурних трансформацій:
б) трансформаційні процеси;
в) державне регулювання економіки;
в) модернізована структура виробництва.

9 Інституційна теорія структурних трансформацій Д. Норта пов'язує структурні зміни в економічному розвитку з:
а) запровадженням інноваційних змін у системі державного управління;
б) захистом національних інтересів в зовнішньоекономічній діяльності;
в) забезпеченням реалізації цільових комплексних програм.

10 Теорія забезпечення національної безпеки в сучасних динамічних умовах світогосподарських процесів:
а) спрямована на забезпечення нейтралізації можливих загроз національній безпеці;
б) акцентує увагу на посиленні ролі наднаціональних утворень в управлінні розвитком національних економік;
в) всі відповіді вірні; г) всі відповіді невірні.

ІІ ЧАСТИНА

1. Домінування адміністративних методів свідчить про:
а) характер самої системи;
б) характеристики системи в межах ринкової економіки;
в) всі відповіді вірні.

2. До заходів із застосуванням інструментів адміністративного регулювання відносять:
а) встановлення системи податків, рівнів оподаткування, пільг в оподаткуванні, диференціювання податків;
б) надання пільг у кредитуванні;
в) встановлення та обмеження цін.

3. Трудове право —це:
а) сукупність правових норм, яка регулює основи суспільного і державного ладу, закріплює правовий статус особи, форму держави, порядок діяльності вищих органів державної влади і місцевого самоврядування;
б) сукупність правових норм, які регулюють управлінські відносини у сфері виконавчо-розпорядчої діяльності органів держави (визначає систему і

повноваження виконавчих органів влади та посадових осіб, поняття та види адміністративних правопорушень тощо);

в) сукупність правових норм, які регулюють трудові відносини між роботодавцем і працівником, зокрема, порядок укладення і розірвання трудового договору, робочий час і час відпочинку, організацію і оплату праці та ін.

4. Підзаконними нормативними актами в Україні за суб'єктами їх прийняття є:

а)розпорядження голів місцевих державних адміністрацій;

б) локальні нормативні акти;

в) всі відповіді вірні.

5. Що із перерахованого не є елементом системи стримувань і противаг?

а) різні способи формування гілок влади.

б) право вето глави держави по відношенню до прийнятих парламентом законів.

в) можливість надання органам місцевого самоврядування окремих повноважень органів виконавчої влади.

Голова фахової комісії _____